TENGELIC

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

ADOTTSÁGOK

Tengelic a Mezőföld déli részén, a megyeszékhelytől mintegy 25 km-re északra fekszik. A terület geológiai alapját a folyóvízi törmelékes talajokra felhalmozódott homok, kavics és löszös talajok alkotják. A település éghajlata mérsékelten meleg, mérsékelten száraz. Tengelic területe felszíni folyóvizekben nem bővelkedik, vízszegény térségben helyezkedik el. A Sárvízbe ömlő, gyenge vízhozamú Éri-patak a község északi felében ered. A Mezőföldön a homoki tölgyesek uralták a tájat, de kivágásukkal az Alföldéhez hasonló tájkarakter jelent meg, a jelenlegi erdők szinte kivétel nélkül telepítettek.

A település térségében 5 főút találkozik. Közlekedési pozíciója már most is jó, a gyorsforgalmi utak további építésével pedig még kedvezőbbé válik. Az M6-os úttal Tengelicnek a tervezett hangospusztai átkötőúton keresztül lesz kapcsolata

Termőföldje közepes minőségű. A TSZ-ek megalakulásával a szántóföldi művelést itt is a lehető legnagyobb területre terjesztették ki. A mai napig az akkor kialakított egybefüggő táblák jellemzik a tájat. A térségben elszórt kis és közepes nagyságú uradalmi központokkal, egykori majorokkal találkozhatunk, melyek egykor neves családok virágzó gazdaságaink színhelyei voltak.

A település területén vizes élőhelyek, mocsaras területek, Natura 2000 területek találhatók. Tengelicen a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzeten kívül a helyi védelem alatt álló felsőtengelici Bogárzó-tó és Benyovszky–park, valamint a középtengelici Csapó-park nyújt megragadó látványt.

A település szennyeződésérzékenység alapján fokozottan érzékeny, valamint nitrátérzékeny területen helyezkednek el. Levegőminősége kedvezőnek tekinthető.

Tengelic már nagyon régóta lakott helyként ismert. 1304-ben említik először a község templomát. A község a török idők alatt elnéptelenedett, majd a felszabadító harcok után Gindly Urbán és Balázs kapták meg adományként, melynek következtében a terület több részre szakadt. Döntő jelentőségű volt a Zichy-birtok felparcellázása a XX. század elején, amikor is zsellérek, cselédek sereglettek a településre. 1907-ben alakult meg a község Gindlycsalád néven. 1931-ben a neve Tengelicre változott.

A községre a pusztás településstruktúra jellemző. A népesség 40 %-a nem a központi belterületen lakik, hanem a 11 puszta, major illetve szőlőhegy valamelyikén.

Az építészeti örökségét a műemlékként országosan védett alsóhídvégi kastély, az alsótengelici kúria, a feklsőtengelici, katalinpusztai és középhídvégi kastély,

valamint a középtengelici kápolna mellett egy-egy helyi védelemre érdemes paraszti és polgári lakóház alkotja.

Az M-9 gyorsforgalmi út továbbépítésével a térség Alföld irányú kapcsolatai a jelenleginél intenzívebbé válnak majd. A Rétszilas–Szekszárd–Bátaszék–Baja vasútvonalnak Tengelicnél van vasútállomása. A Tolna Megyei Területrendezési Terv Tengelic-Szőlőhegyet Júliamajor irányában a tengelici úttal javasolja összekötni. Mindezek mellett ábrázolja a Tengelic-Szőlőhegyet elkerülő utat is.

Tengelic vezetékes vízellátása saját vízmű kútjáról biztosított, a szennyvízcsatorna hálózata kiépült. A megyei terv szerint megépül egy 400kV-os távvezetéket, amely a települések közigazgatási területét észak-déli irányban szeli ketté. A vezetékes és mobil távközlési rendszerek kiépültek. A gázellátás a majorokat leszámítva csaknem teljeskörű.

A település óvodát és általános iskolát, művelődési házat, könyvtárat, mozit is fenntart. A háziorvosi ellátást helyben biztosítják. A lakosság alapellátását biztosító kereskedelmi egységek a községben megtalálhatók. Az alapszintet meghaladó intézményi ellátást többségében Tolnán, illetve Szekszárdon veszik igénybe.

Tengelic a Szekszárd-tolnai statisztikai kistérséghez tartozik. Önálló jegyzőséget tart fenn

FESZÜLTSÉGEK

Tájhasználati konfliktusok

Felértékelődött az ökológiai folyosók és az ökológiai regenerációra alkalmas területek szerepe. Ilyen folyosó húzódik a patakok völgyében, ahol számos vizes élőhely található. Ezeken a területeken az intenzív mezőgazdasági tevékenység veszélyeztetheti a természeti környezetet.

A települést érinti az Európai Unió Natura 2000 hálózata, amelynek jogi alapját Élőhely-, és Madárvédelmi Irányelvek képezik. Az előírások értelmében a populációk és élőhelyeik védelmét biztosítani kell, a területhasználatokat extenzív irányba kell változtatni, amelyhez a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságának engedélye szükséges.

A településrendezési tervek készítésénél figyelembe kell venni azt, hogy az Országos Területrendezési Terv által meghatározott ökológiai hálózatok övezete beépítésre szánt területté nem minősíthető.

A természetvédelmi oltalomban részesülő területeken az erdők elsődleges rendeltetése védelmi kell legyen, melynek értelmében a körzeti erdőtervek is módosításra kerülnek.

A beépítés konfliktusai

Mostanáig a beépíthetőség feltételeit az általános, országos szabályok szerint határozták meg, mely nem vette/vehette figyelembe a helyi sajátosságokat.

A belvízveszélyes helyzeteket a beépítések tervezésénél célszerű figyelembe venni.

Környezetvédelmi konfliktusok

A gyorsforgalmi utak építésével a környező területeken megkutatott ásványi nyersanyagok kitermelését célzó bányászati tevékenység jelentős mértékű terhelést jelenthet a településekre abban az esetben, ha az ezzel összefüggő teherszállítás belterületen keresztül történik.

A nagy méretű szántóterületeken a táblák tagolását jelentő erdősávok hiányoznak, ezért csapadékszegény időszakokban a szélerózió a levegő porszennyezését és a termőréteg pusztulását okozza.

KORLÁTOK

A táj használatában a termelési és természetvédelmi igények kielégítésének hosszútávú egyensúlyára kell törekedni. Azokon a területeken, ahol termelési érdek előtérbe helyezését a jó termőhelyi adottságok indokolják és különös természetvédelmi érdek azt nem korlátozza, intenzív - korlátozatlan - mezőgazdasági termelés folytatható. Azokon a területeken, ahol a nem különösebben jó termőhely mellett jogos természeti érdekek is megjelennek, csak extenzív - korlátozott - gazdálkodás javasolható. A védelemre javasolt természeti területeken gazdálkodás csak a természetvédelem érdekének alárendelten jelenhet meg. A területhasználatok ilyen értelmű szabályozásával a tájszerkezet eredeti karakterét kell erősíteni.

A területen áthaladó közművezetékektől kötelezően megtartandó védőtávolságok és a számukra biztosítandó közműátvezetési szolgalom korlátozást jelent az érintett ingatlanokra nézve.

A nyilvántartásba vett régészeti lelőhelyeken az építési tevékenységek végzése előtt az illetékes Megyei Múzeumot értesíteni kell. Előfordulhat az is, hogy régészeti munkálatokat rendelnek el, melynek okán az építési tevékenység késhet.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek területén minden az eddigi használattól eltérő hasznosításhoz, építkezéshez, földmunkához a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szakhatósági hozzájárulása szükséges.

A JÖVŐT BEFOLYÁSOLÓ HATÁSOK ÉS TÖREKVÉSEK

Külső hatások

Az EU csatlakozással a jelentős természeti, vagy táji értékkel és gyenge termőhelyi adottsággal rendelkező területek termelésből való kivonását, vagy az intenzív termelés extenzívre váltását támogatják.

Az ország népesedési viszonyaira jellemző folyamatos fogyás és elöregedés mellett megfigyelhető a lakosság területi átrendeződése, a városi térségek és a nemzetközi közlekedési folyosók irányába történő vándorlása.

Az informatikai rendszereket az infrastruktúra alaphálózat részének kell tekinteni. Középtávon számolni kell az informatikai fejlesztések igényével, a lakossági és oktatási célú felhasználók számának növekedésével. Ez növeli az ingázás nélküli munkalehetőségeket.

Az M6 és az M9 gyorsforgalmi utak megépítésével kiváló közlekedési helyzetbe kerül a település. Az utak csomópontjainál ipari, kereskedelmi, szolgáltató funkciók megtelepedése várható.

A szabadidős tevékenységek iránti igény folyamatosan nő, ezzel párhuzamosan felértékelődnek az épített és a természeti környezet helyi sajátosságai.

A lakóhellyel kapcsolatos elvárások kiegészülnek a szolgáltatások megfelelő színvonalával és az igényes települési környezettel.

Önkormányzati, tulajdonosi szándékok

A település elkötelezte magát a hagyományos épített környezetük védelme mellett, így a jelentős értéket képviselő épületállománya, településszerkezete megőrizhető a jövő generációk számára.

Felmerült a közigazgatási határok módosításának igénye. Az új gyorsforgalmi utak által elvágott területek átcsatolása, valamint a több közigazgatási területre eső természetvédelmi területek helyzetét rendezni célszerű.

Tengelicen a Szőlőhegy átkötése a tengelici útra, az utak felújítása, a művelődési ház felújítása, a majorokba a gáz bevezetése, a szennyvízhálózat kiterjesztése, melegvizes strandfürdő és kemping, valamint lakótelkek kialakítása szerepel a tervek között.

A TELEPÜLÉS BELSŐ ADOTTSÁGAI	
ERŐSSÉGEK	**GYENGESÉGEK**
▪ Tiszta levegő, csendes környezet ▪ Vannak ökológiai regenerációra alkalmas területek ▪ Kivételes építészeti örökséggel rendelkezik ▪ A településnek van vasúti megállója ▪ Jó a közlekedésföldrajzi pozíciója.	▪ A pusztás településszerkezet ▪ A hófúvások közlekedési problémát okoznak ▪ Területe felszínmozgásra és erózióra érzékeny ▪ A lakónépesség elöregedő korstruktúrája ▪ A lakásállomány folyamatosan öregszik ▪ Az úthálózat általános felújításra vár ▪ Az áramellátás nem üzembiztos ▪ A Szőlőhegy rossz megközelíthetősége ▪ A művelődési ház felújításra vár ▪ A majorok infrastrukturális ellátása nem megoldott ▪ A népesség szétszórtan, egyéb belterületeken lakik, így a közműves ellátásuk költségesebb.
A TELEPÜLÉST ÉRŐ KÜLSŐ HATÁSOKBÓL EREDŐ	
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
▪ Az idegenforgalom jobb kiszolgálása érdekében a szolgáltatási színvonal emelése ▪ A kerékpárút hálózat kiépülése ▪ A környező településekkel való aktív kapcsolattartás ▪ Az alapellátó és az infrastrukturális háttér fejlesztése ▪ Melegvizes strandfürdő és kemping létrehozása ▪ Új lakótelkek kialakítása	▪ A hagyományos épített környezet eltűnése ▪ Növekvő munkanélküliség ▪ Az alacsonyabb társadalmi státuszú réteg növekedése

JÖVŐKÉP

Tengelic hosszútávú célja, hogy

- Lakosainak egészséges, a kor színvonalának megfelelő, a hagyományokat tiszteletben tartó, esztétikus lakókörülményeket nyújtson.
- A fenntartható fejlődés elvének megfelelően a település belső adottságait a lehető legteljesebb mértékben használja ki, és fel tudjon készülni a külső hatásokból eredő veszélyekre.
- Vegye figyelembe az országos és megyei szinten kidolgozott fejlesztési elképzeléseket saját fejlesztési programjai kialakításakor.
- Partneri viszonyban a térség más településeivel együttműködve alakítsa ki fejlesztési terveit, programjait, ezzel is növelve saját esélyeit a pályázati rendszerben folytatott versengésben.
- A település védelemre érdemes épületállománya megőrizhető legyen.
- A természeti és épített környezet fellelhető vagy helyreállítható értékeit az utókor számára átörökítse.

A jövőkép megvalósításához számos célt és programot kell megvalósítani, éppen ezért ezekre alapozva kell Tengelic vezetésének jövőbeni döntéseit meghoznia.

CÉLOK ÉS PROGRAMOK

A települési környezet minőségének javítása

- El kell készíteni az önkormányzat környezetvédelmi programját.
- Szükséges az állattartási rendelet megalkotása.
- Ki kell terjeszteni a vezetékes szennyvízelvezetést.
- Jó karba kell helyezni a leszűkült medrű, feliszapolódott vízfolyásszakaszokat.
- A majorok közműves infrastruktúrájának kiépítése.

A természeti és táji értékek védelme

- Korlátozott mezőgazdasági tevékenység elősegítése az ökológiailag érzékeny területeken.
- A gyepes területek és az egyedi tájértékek védelme.
- A helyi természetvédelemi területek védelmét a tájhasználat oldaláról tovább kell erősíteni.

Az épített örökség védelme

- Helyi védelem alá kell helyezni a település hagyományos építészetének még fellelhető emlékeit.

A megközelíthetőség javítása

- Támogatni kell regionális és kistérségi kerékpárút megépítését.
- Szorgalmazni kell a tömegközlekedés javítását.
- Lehetővé kell tenni a gyorsforgalmi úthálózathoz való csatlakozást elősegítő átkötőutak megépítését.

A településközi együttműködések fejlesztése

- Az ellátó-rendszert ésszerűen kell kialakítani és működtetni, figyelembe véve a környező települések kapacitásait és igényeit.
- A pályázati rendszerben a területfejlesztési támogatások minél hatékonyabb megszerzése érdekében térségi szemlélet megjelenítése.
- Közös lépések a térség turisztikai képességének növelése érdekében.

A település népességmegtartó képességének javítása

- Az infrastruktúra hálózat folyamatos fejlesztése.
- A Művelődési Ház felújítása.